

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου
Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων

ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΜΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ

Προς:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

Αρ. Πρωτ.:262/14-08-2020

Θέμα: «Ασυνόδευτοι Ανήλικοι στις Αστυνομικές Υπηρεσίες»

Σχετ.: Το με αριθμό πρωτ. 800/7/57-α έγγραφο της Π.Ο.Α.Σ.Υ.

Αξιότιμοι Κύριοι,

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού εγγράφου σας, θα θέλαμε αρχικά να επισημάνουμε ότι το συγκεκριμένο μέτρο της προστατευτικής φύλαξης, το οποίο εφαρμόζεται εδώ και αρκετά χρόνια στη χώρα μας για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, αποτελεί για την Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, ως εκ του νόμου Αρμόδια Αρχή για την προστασία των ασυνόδευτων και χωρισμένων ανηλίκων, βάσει της παρ. 3 του άρθρου 60 του Ν. 4636/2019 όπως ισχύει, ήδη από τη σύστασή της, στρατηγική προτεραιότητα και ζήτημα που χρήζει άμεσης επίλυσης.

Σχετικά με την κράτηση ανηλίκων υπηκόων τρίτων χωρών ή ανιθαγενών εφαρμόζονται τα άρθρα 46 και κυρίως το άρθρο 48 παρ. 2 του Ν. 4636/2019. Έτσι, η κράτηση των ανηλίκων κατά κανόνα αποφεύγεται. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις κρατούνται και κυρίως, έως ότου βρεθούν κατάλληλες δομές φιλοξενίας να μεταφερθούν και αυτό το διάστημα δεν μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι πέντε (25) ημέρες. Όσον αφορά την προστατευτική φύλαξη των ασυνόδευτων ανηλίκων, αυτή πραγματοποιείται με εντολή του

αρμοδίου Εισαγγελέα Ανηλίκων ή Πρωτοδικών και συγκεκριμένα για τις περιπτώσεις που ένας ανήλικος υπήκοος τρίτης χώρας φαίνεται να μη διαμένει σε δηλωμένη και ασφαλή στέγη, βάσει του ά. 118 περίπτωση (α) του ΠΔ 141/1991. Το χρονικό διάστημα παραμονής των ανηλίκων εκεί εξαρτάται από τον εντοπισμό διαθέσιμης θέσης σε ξενώνα ασυνόδευτων ανηλίκων και την ευαλωτότητα του συγκεκριμένου παιδιού. Είναι κοινώς αποδεκτό από όλους τους εμπλεκόμενους δημόσιους φορείς ότι αυτές οι συνθήκες δεν είναι κατάλληλες για την ευημερία των ανηλίκων. Υπό αυτό το πρίσμα και έχοντας ως πρωταρχικό μας μέλημα το βέλτιστο συμφέρον των ασυνόδευτων ανηλίκων, η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων υλοποιεί και συντονίζει μια σειρά ενεργειών σε συνεργασία με άλλους φορείς και αρχές σύμφωνα με την αρμοδιότητά τους, με στόχο τη μείωση του αριθμού των ασυνόδευτων ανηλίκων βρίσκονται σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης, καθώς και τη σταδιακή κατάργηση αυτής της πρακτικής.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων, ήδη από τη σύστασή της τον Μάρτιο του 2020, δυνάμει του π.δ 18/2020 (Α'34), έθεσε ως ύψιστη στρατηγική προτεραιότητα τους ασυνόδευτους ανηλίκους που βρίσκονται σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης, καθώς και εκείνους που διαβιούν σε επισφαλείς συνθήκες στέγασης, λαμβάνοντας σειρά πρωτοβουλιών. Πιο συγκεκριμένα, ως στρατηγική άμεσης βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης, η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων έχει θέσει στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος Εθελοντικής Μετεγκατάστασης ως βασικό κριτήριο προτεραιοποίησης, τόσο τις περιπτώσεις των ασυνόδευτων ανηλίκων που βρίσκονται σε κράτηση ως μέτρο προστατευτικής φύλαξης, όσο και εκείνων σε επισφαλείς συνθήκες στέγασης. Η σημασία της εν λόγω στρατηγικής ως άμεσης απόκρισης στο ζήτημα αυτό, τεκμηριώνεται τόσο στη βάση της άμεσης βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης την οποία παρέχει στους ασυνόδευτους ανηλίκους το πρόγραμμα μετεγκατάστασης, όσο και στο γεγονός, ότι πολλοί από τους ασυνόδευτους ανηλίκους που καταλήγουν σε προστατευτική φύλαξη ζουν προηγουμένως σε αστεγία.

Επιπλέον, η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων έχει αναλάβει συστηματικά, τον συντονισμό έκτακτων μαζικών μεταφορών ασυνόδευτων ανηλίκων (αριθμός που ξεπερνά τους 100 ασυνόδευτους ανηλίκους) από Αστυνομικές Υπηρεσίες, σε δομές έκτακτης φιλοξενίας και σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (εφεξής ΔΟΜ), στο πλαίσιο της επείγουσας ανάγκης περιορισμού του αριθμού των ανηλίκων που βρίσκονται σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης. Προς επίρρωση των άνωθεν, είναι χαρακτηριστικά τα στοιχεία, όπως αυτά εκδίδονται από το

Ε.Κ.Κ.Α., σύμφωνα με τα οποία στις 31/3/2020 οι ασυνόδευτοι ανήλικοι σε προστατευτική φύλαξη ήταν 331 ενώ αντίστοιχα στις 31/7/2020 καταγράφονται 178, αριθμός που παραμένει, φυσικά, αρκετά υψηλός αλλά σίγουρα μειωμένος σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα, γεγονός που αποδεικνύει τα αποτελέσματα των ως άνω αναφερόμενων ενεργειών, στις οποίες έχουμε ήδη προβεί.

Σε αυτό το σημείο, αξίζει να σημειώσουμε ότι η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων έχει αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης προκειμένου να καταστεί εφικτός ο τερματισμός του μέτρου της προστατευτικής φύλαξης στη χώρα μας. Εκτός από την προτεραιοποίηση των ασυνόδευτων ανηλίκων που βρίσκονται υπό προστατευτική φύλαξη στο πρόγραμμα μετεγκατάστασης, έχει αιτηθεί, σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, την παράταση του προγράμματος PEDIA (έκτακτη φιλοξενία ασυνόδευτων ανηλίκων σε ξενοδοχειακές μονάδες) έως τον Σεπτέμβρη του 2020, με σκοπό την προσωρινή κάλυψη των αναγκών των ασυνόδευτων ανηλίκων που βρίσκονται σε επισφαλείς συνθήκες διαβίωσης, συμπεριλαμβανομένης και της προστατευτικής φύλαξης. Με αυτόν ακριβώς το τρόπο καταφέραμε να υλοποιήσουμε τις προαναφερόμενες έκτακτες μεταφορές από τις Αστυνομικές Υπηρεσίες. Ακολούθως, θέσαμε εκ νέου προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το ζήτημα της έκτακτης φιλοξενίας στις ξενοδοχειακές μονάδες που χρησιμοποιούνται ως μεταβατικές δομές στα πλαίσια του προγράμματος μετεγκατάστασης (relocation transit hubs) για τη μεταφορά όλων των ασυνόδευτων ανηλίκων που τελούν υπό προστατευτική φύλαξη επί του παρόντος και πάλι σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μας έχει διαβεβαιώσει ανεπίσημα ότι θα εγκρίνει την εν λόγω ενέργεια, ωστόσο, δεν έχουμε ακόμα την επίσημη έγκριση προκειμένου να προχωρήσουμε άμεσα, απομακρύνοντας τάχιστα τους ασυνόδευτους ανηλίκους από τα αστυνομικά τμήματα και τα υπόλοιπα κέντρα (πχ Λιμεναρχεία) στα οποία βρίσκονται σε προστατευτική φύλαξη. Από την πρώτη στιγμή της σύστασης της Ειδικής Γραμματείας Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, βρισκόμαστε σε συνεχή επικοινωνία με τις κατά τόπους Αστυνομικές Υπηρεσίες με σκοπό την υποστήριξη του έργου των Αστυνομικών Υπαλλήλων, που ομολογούμενως καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια, με στόχο τη διευθέτηση κάθε περίπτωσης ασυνόδευτου ανηλίκου ξεχωριστά, αξιοποιώντας κάθε διαθέσιμο μέσο και διαμεσολαβώντας μεταξύ των αρμοδίων υπηρεσιών για την εξεύρεση της πιο άμεσης και καλύτερης δυνατής λύσης, πάντα προσβλέποντας το βέλτιστο συμφέρον των παιδιών. Με τη δική τους συνεργασία κατέστη δυνατό να απομακρύνουμε από τα αστυνομικά τμήματα περιπτώσεις παιδιών με αυξημένη ευαλωτότητα και να ανταποκριθούμε άμεσα στις ανάγκες τους. Αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι οι

Αστυνομικοί υπάλληλοι επιβαρύνονται με ενέργειες που δεν συνάδουν με το ρόλο τους, όπως η διενέργεια ιατρικών εξετάσεων προκειμένου οι ασυνόδευτοι να τοποθετηθούν σε δομές φιλοξενίας όσο πιο άμεσα, καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια συνδρομής του έργου τους, με σκοπό τη σταδιακή απεμπλοκή της Αστυνομίας.

Επιπρόσθετα, θα θέλαμε να εκφράσουμε τον προβληματισμό μας σχετικά με την καθυστέρηση της μεταφοράς της αρμοδιότητας της διαχείρισης των αιτημάτων στέγασης από το Ε.Κ.Κ.Α στην αρμόδια αρχή, ήτοι στην Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, γεγονός που δυσχεραίνει το έργο μας και δεν έχει επιτρέψει την υλοποίηση του σχεδιασμού μας, ο οποίος βασίζεται στην προσέγγιση της στρατηγικής τοποθέτησης των ασυνόδευτων ανηλίκων σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας, με προτεραιοποίηση -μεταξύ άλλων- των περιπτώσεων που βρίσκονται σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης σε Αστυνομικά Τμήματα ή σε ΠΡΟΚΕΚΑ.

Σε συνέχεια της ανησυχίας που εκφράζετε σχετικά με το ζήτημα της έλλειψης ενός αποτελεσματικού συστήματος επιτροπείας στη χώρα μας, θα θέλαμε και εμείς από τη μεριά μας για λόγους ουσίας, που απορρέουν από τη συνολική αρμοδιότητα της Ειδικής Γραμματείας, να σταθούμε στο γεγονός της μη εφαρμογής του εν λόγω θεσμού και στα προβλήματα που ανακύπτουν από την απουσία επαγγελματιών επιτρόπων. Ο επαγγελματίας επίτροπος, όπως ορίζεται στην κείμενη νομοθεσία είναι το πρόσωπο που μεριμνά για τη συνολική ευημερία των ασυνόδευτων ανηλίκων, που συμπληρώνει τη δικαιοπρακτική τους ικανότητα και παρίσταται στις απαιτούμενες νομικές διαδικασίες, που μεριμνά για την εξεύρεση βιώσιμης λύσης με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του εκάστοτε ανηλίκου. Από την ψήφιση και εφαρμογή του Νόμου 4554/2018 περί επιτροπείας ασυνόδευτων ανηλίκων έως και σήμερα, διάφορες μορφές πιλοτικών σχημάτων έχουν υλοποιηθεί με την εμπλοκή διεθνών και εθνικών οργανισμών, χωρίς τελικά να έχει επιτευχθεί η πλήρης εφαρμογή του μέσω του εθνικού προγράμματος, γεγονός που αφενός δημιουργεί ζητήματα ουσίας στην προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων, αναδεικνύει ενδεχόμενες δομικές αδυναμίες του εν λόγω νομικού πλαισίου και παράλληλα εκθέτει τη χώρα μας θεσμικά, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σχετικά με τη διαδικασία διαπίστωσης της ανηλικότητας, πρόκειται να εκδοθεί νέα κοινή απόφαση των Υπουργών Μετανάστευσης και Ασύλου και Υγείας, η οποία μεταξύ άλλων διευκολύνει σημαντικά τη διαδικασία εξέτασης της ανηλικότητας σε επιχειρησιακό επίπεδο, υιοθετώντας παράλληλα θεσμικές εγγυήσεις και βέλτιστες πρακτικές που προασπίζουν τα δικαιώματα των ασυνόδευτων ανηλίκων. Έτσι, καθίσταται αποτελεσματικότερη η έκφραση αμφιβολίας για την ανηλικότητα στα εκ του νόμου οριζόμενα πρόσωπα,

προκειμένου με αιτιολογημένη απόφαση τους να διατάξουν την παραπομπή σε διαδικασία προσδιορισμού ηλικίας, καθορίζοντας περαιτέρω και τη διαδικασία και τον τρόπο αλλαγής των στοιχείων βάσει του εκδοθέντος πορίσματος.

Έχοντας παραθέσει μόνο κάποιες από τις ενέργειες, όπως αυτές έχουν υλοποιηθεί μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα από την Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, θεωρούμε ότι καθίσταται πλέον σαφές ότι πρωταρχικό μας μέλημα αποτελεί η προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων και η εξυπηρέτηση του βέλτιστου συμφέροντος τους, μέσω εξεύρεσης βιώσιμων λύσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ειδική Γραμματεία έχει ήδη σχεδιάσει και εργάζεται εντατικά πάνω στους άξονες της στρατηγικής της για το 2020 – 2021, με σκοπό να ανταπεξέλθει και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις προκλήσεις, στις οποίες υπόκεινται οι ασυνόδευτοι ανήλικοι. Μεταξύ άλλων, ορισμένα βασικά σημεία του σχεδιασμού μας αφορούν τα εξής:

- Αναμόρφωση του συστήματος εντοπισμού και υποδοχής των ασυνόδευτων ανηλίκων, δημιουργία νέων θέσεων φιλοξενίας και βελτίωση των συνθηκών υποδοχής και φιλοξενίας για τους ασυνόδευτους ανηλίκους. Συγκεκριμένα, η Ειδική Γραμματεία σχεδιάζει την άμεση αξιοποίηση δημόσιων κτηρίων για την κάλυψη των αναγκών φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων, δημιουργώντας ειδικά διαμορφωμένες δομές για την αρχική υποδοχή των ασυνόδευτων παιδιών, με στόχο την μετέπειτα τοποθέτησή τους σε δομές μακροχρόνιας φιλοξενίας, βάσει αξιολόγησης των αναγκών τους. Αυτή η στρατηγική θα επιτρέψει και τον οριστικό τερματισμό του μέτρου της προστατευτικής φύλαξης, ενώ παράλληλα θα διασφαλίσει την αποτελεσματικότερη προάσπιση των δικαιωμάτων των ασυνόδευτων ανηλίκων και την ανάπτυξη ενός βιώσιμου και αποτελεσματικού συστήματος υποδοχής, το οποίο θα αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο ενός οικοσυστήματος προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων. Αξίζει να σημειωθεί ότι, παρά το γεγονός ότι η χώρα μας βρίσκεται αντιμέτωπη εδώ και τουλάχιστον πέντε χρόνια με αυξημένες προσφυγικές-μεταναστευτικές ροές, εν τούτοις δεν είχε σχεδιαστεί ούτε υλοποιηθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα υποδοχής και κοινωνικής ένταξης για αυτήν την εξαιρετικά ευάλωτη ομάδα πληθυσμού.
- Ενίσχυση των μηχανισμών συνεργασίας με κρατικούς και μη κρατικούς φορείς με στόχο τον άμεσο εντοπισμό των ασυνόδευτων ανηλίκων που βρίσκονται σε συνθήκες αστεγίας ή άλλες επισφαλείς συνθήκες στέγασης, με σκοπό την άμεση ένταξη τους στο σύστημα προστασίας και υποστήριξή τους. Ο άμεσος εντοπισμός και η παραπομπή τους στο σύστημα προστασίας, θα συμβάλλει στην αποφυγή λήψης του μέτρου της προστατευτικής φύλαξης, αφού στις περισσότερες περιπτώσεις τα παιδιά αυτά καταλήγουν στα

Αστυνομικά Τμήματα προκειμένου να μην παραμένουν εκτεθειμένα σε κινδύνους.

· Συνεργασία με τον ΔΟΜ για την άμεση μεταφορά των συνόλου των ασυνόδευτων ανηλίκων, που βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης σε ξενοδοχειακές μονάδες (transit relocation hubs), ως επείγον μέτρο αντιμετώπισης της συγκεκριμένης ανάγκης.

Συνοψίζοντας, η Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων έχοντας ως βασικό της μέλημα την προστασία όλων των ασυνόδευτων ανηλίκων, καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια με στόχο τον περιορισμό της εφαρμογής του μέτρου της προστατευτικής φύλαξης στο βαθμό του απολύτως αναγκαίου. Σε δεύτερο στάδιο και εφόσον εναλλακτικά μέτρα της κράτησης τεθούν σε άμεση εφαρμογή, η Ειδική Γραμματεία μελετά και επεξεργάζεται ενδελεχώς το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο και τις πρακτικές που εφαρμόζονται για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων, με στόχο μεταξύ άλλων, να εισηγηθεί και να εφαρμόσει την επίσημη κατάργηση του μέτρου της προστατευτικής φύλαξης για τους ασυνόδευτους ανηλίκους.

Οπως γίνεται κατανοητό από τα προαναφερόμενα, στρατηγικός μας στόχος και όραμα αποτελεί η διαμόρφωση ενός ολιστικού, βιώσιμου και αποτελεσματικού μοντέλου προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων, με βασικούς άξονες την υποδοχή, την κοινωνική ένταξη και τη συνολική ευημερία των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Μετά τιμής,

Ειδική Γραμματέας Προστασίας

Ασυνόδευτων Ανηλίκων

Ειρήνη Αγαπηδάκη

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

1. Υπουργός Προστασίας του Πολίτη, κος Μ.ΧΡΥΣΟΧΟΙΔΗΣ
2. Υπουργός Δικαιοσύνης, κος Κ.ΤΣΙΑΡΑΣ
3. Υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου, κος Ν.ΜΗΤΑΡΑΚΗΣ
4. Αναπληρωτής Υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου, κος Γ.ΚΟΥΜΟΥΤΣΑΚΟΣ
5. Πανελλήνια Ομοσπονδία Αστυνομικών Υπαλλήλων

Κοινοποίηση:

1. Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας, Αντιστράτηγος κος Μ. ΚΑΡΑΜΑΛΑΚΗΣ
2. Γενικός Αστυνομικός Διευθυντής Αττικής, υποστράτηγος κος Γ. ΓΙΑΝΝΙΝΑΣ
3. Πολιτικά Κόμματα

4. Εισαγγελέας Ανηλίκων Αθηνών
5. Εισαγγελέας Πρωτοδικών Αθηνών
6. Πρόεδρος Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (EKKA)
7. Συνήγορος του Πολίτη
8. Ένωση αστυνομικών υπαλλήλων Αθηνών